

staven (se ss. 16 ff., 35!). På grund av runornas ringa höjd och deras placering på stenen kan man antaga, att denna ej varit rest ute i fältet, som Sm. 3 är. Jfr inskriften på de båda sländtrissorna Sm. 12 och Sm. 24! Den förstnämnda av dessa har också en alfabetinskrift liksom Trottagårdsstenen.

15. Kåragården. Östra Torsås sn. Konga hd.

Pl. XII: 2.

Litteratur: Borgmästare G. Collander: brev till dr. Knut Kjellmark den $^{80}/_7$ 1918 samt till ingenjör Algot Friberg den $^8/_7$ 1919 i N. Sm. Ark.

Denna sten upptäcktes i mitten på 1880-talet av borgmästare G. Collander, ur vars redogörelse för fyndomständigheterna må anföras: »— — — får jag nämna, att omskrivna runsten, när jag i mitten av 1880-talet påträffade den, var avslagen och begagnades som steg i en ännu befintlig trappa på västra sidan av Östra Torsås kyrkogård, att vid samtidigt pågående utvidgning och planering av kyrkogården därmed sysselsatta arbetare på min begäran sökte efter den återstående delen av stenen, dock utan resultat, samt att inskriften lyder: Bru iftir Svar (det sista väl första stavelsen i ett namn).» Sedermera flyttades stenen av borgmästare Collanders fader, komministern i Östra Torsås C. A. Collander (död 1893) till Torsås' Kärugård, som ägdes av honom, och uppställdes i trädgården. Där har den fortfarande sin plats på en hög. Några oristade stenar ligga runt omkring.

Det som finnes kvar utgör den övre delen av en runsten och har längs kanten en inskrift, vars början och slut befunnit sig på de felande delarna av stenen. Stenen är 75 cm. lång utmed vänstra kanten, 55 cm bred. Runorna äro 9 cm. höga. Vid högra kanten är ett stycke avslaget, så att endast den nedre hälften av runorna finnes kvar. På vänstra sidan är inskriften mycket skadad av vittring. Jag läser:

... ti : lit : kerua : bru : eftir. suar ...
1 5 10 15 20

4 är sannolikt **i**. Inga spår av några bistavar finnas. Det kan ej fastställas, om **i** varit stunget, då stenen är starkt vittrad här, mest vid mitten av runan. Av 5 **t** synas endast svaga spår, men läsningen **t** kan anses säker. Vid toppen av runan är en vittringsgrop, där översta delen av huvudstaven och bistavarna befunnit sig. 6 **k** är väl bevarat, ej stunget. Av 7 **e** är övre hälften med stingningen fullständigt bevarad, men nedre delen är delvis förstörd. Man kan se den högra vallen till huvudstavens fåra och av den senare dess högra del. Av 8 **r** synes tydligt huvudstavens övre del och spår, något svagare, av bistavens övre hälft. 9 **u** är tydligt. På 10 **a** är bistaven ovanligt lång och sitter dessutom ganska lågt, varigenom hela runan har fått en egendomlig form. På 11 **b** är huvudstavens nedre del bortvittrad. Efter 16 **t** är stenens kant avslagen, så att övre delen av runorna 17—21 ej finnes kvar. Läsningen fastställes dock utan svårighet. Efter 18 **a** synes den nedre punkten av ett :, den övre hör till det avslagna.

Runorna **ti**, varmed inskriften börjar, utgöra slutet av ett namn, t. ex. *Tósti*, som är vanligt både i Göta- och Svealand och på hela det östnord. området, varifrån det lånats till Norge och Island.¹

3—5 **lit** se s. 32! 6—10 **kerua** se s. 61!

De sista runorna i inskriften 19—22 **suar** utgöra början av ett personnamn. I Uppland förekommer **suart** ack. L. 177, som också föreligger i diplom och ingår i ortnamn, t. ex. *Svarts-*

¹ Lind: Dopn.

hult, Älghults sn i Småland. Ett fsv. *Svarte* är också väl styrkt, bl. a. från Småland, t. ex. *Swarte i Grindabodha* S.R.P. nr 1869 år 1377. Sockennamnet Svartorp skrives *Svartathorp* 1400, 1426.¹ *Svartathorp* S.R.P. nr 2656 år 1393, nu *Svartarp*, förekommer även som bynamn i Näshult. Ett *Svartarp* finnes i Höreda. På en uppländsk runsten L. 294 förekommer **suartynk** ack., och *Svartingr* ingår som första led i det småländska ortnamnet *swartingshthorp* DS. nr 1361 år 1302. Ett ganska vanligt namn i de svenska runinskrifterna är *Svarthofði*, t. ex. L. 15, L. 16 (Sv. Rr. s. 72), L. 53 (Sv. Rr. s. 81), L. 91, L. 107 (Sv. Rr. s. 32), L. 218 (Sv. Rr. s. 109), L. 308 (Sv. Rr. s. 31), samtliga från Uppland, samt Sö. 57, 58, 256 från Södermanland, och samma namn ingår i *Swarthoffdarydh* DS. nr 3350 år 1338, Blekinge. Namnet förekommer i hela Norden.

Transskription:

. . . . ti lét gera brú eptir Suar

Översättning:

. . . . te lät bygga bron efter Svar

Om byggandet av en bro handlar också Sm. 17 Kråketorp. Den bro, som Sm. 15 har bevarat minnet av, kan ha lett över Torsån.² Kyrkogården, i vars västra del stenen påträffades, ligger ej långt från ån på västra sidan av den landsväg, som här går fram. Denna väg leder från Blekinge och södra delen av Konga härad upp mot Växjö, förmodligen en gammal förbindelseled, och går över Torsån just här. Ang. dylika brobyggnader, som omnämnas i runinskrifter, se s. 8 ff.!

16. Nöbbele. Östra Torsås sn. Konga hd.

Pl. XIII: 1, 2.

Litteratur: Wallman: beskrivning med teckning i A. T. A. (samma teckning i LfB.); L. 1277; Bugge i V. H. A. A:s Månadsblad 1877 s. 532, Runverser s. 248; Stephens O. N. R. M. III s. 358; Ihrfors: Smol. sacra III s. 300 med teckn.; v. Friesen: läsning i Noreens Aschw. s. 491, Nord. Kultur VI s. 182.

Nöbbelestenen, som är en av Smålands märkligaste runstenar, har på ett ganska påfallande sätt blivit förbisedd av vår äldre antikvariska forskning. Wallman synes ha varit den förste, som avbildat den, vilket skedde på 1820-talet. »Stenen, förut nästan kulliggande, uprestes under mitt besök af Byns Invånare», meddelar Wallman. Den har möjligen varit liggande länge, vilket kan vara orsaken till att den ej uppmärksamrats förr, och därtill kan även ha bidragit, att den är relativt oansenlig till det yttre.

Stenen står på en åker öster om en av manbyggnaderna till Trottagården i Nöbbele by. På denna gårds ägor har funnits en gravhög med fynd från yngre järnåldern, ben, hammare och kniv av järn m. m.³

Stenen är i sin grundplan triangelformig och har runor på två sidor. Dess höjd är 135 cm. Framsidan, där inskriftens början står, är 1 m. bred vid basen, den runristade baksidan 65 cm., den andra baksidan 67 cm. bred vid basen. Runorna, som i allmänhet ha en höjd av 8 cm., äro 125 till antalet. Nr 1—69 stå på stenens östra sida, som är den bredaste, nr 70—125 på den sydvästra. De äro på var och en av dessa ordnade i en enkel randslinga. På framsidan stå dessutom 9 runor innanför slingan, till höger om dennas vänstra skänkel. På samma

¹ Lgr.-Brate.

² Se Kjellmark i Nya Växiöbladet 27/s 1924.

³ Rosengren: Ny Smål. Beskr. II (Konga) s. 82.